

YAZIM (İMLA) KURALLARI

EKLERİN YAZIMI

1. da, de bağlacının yazımı: *da, de* bağlacı ayrı yazılır. Kendisinden önceki sözcüğün son ünlü sesine göre ünlü uyumlarına uyar:

Sen, dün de böyleydin, bugün de böylesin, yarın da böyle olursun.

Para var da biz harcamıyoruz sanki...

Gel de çık işin içinden.

Bu bağlaçlar, sert ünsüzle biten sözcüklerden sonra gelseler bile, hiçbir şekilde *ta te* şeklinde yazılmazlar:

Gitmek de, gelmek de o köy bizim köyümüzdür.

Bulmuş da bulunmuş.

Ya sözüyle mutlaka ayrı yazılır.

Ünsüz seslerin çıkışında *ya* da dudakların bulunduğu veya yaklaştığı dar bölge, boğumlanma noktasıdır.

2. ki bağlacının yazımı: Söz gruplarını *ya* da cümleleri bir anlam ilgisiyle birbirine bağlayan *ki* her zaman ayrı yazılır:

Aile öyle bir şeydir ki bazen bir bireyin en küçük arzusu bile kutsaldır.

Bu durumda diyebiliriz ki gemilere şekil veren, işe yarayanları seçip yaramayanları yok eden denizdir.

Kim ki bana gelip benimle birleşse yücelir, kim ki benimle savaşsa yıkılır.

Türk dili dillerin en zenginlerindendir; yeter ki bu dil, şuurla işlensin.

UYARI: Şüphe ve pekiştirme maksadıyla kullanıldığında *ki* ayrı yazılır:

Sustu mu ki konuşalım? Gidecek mi ki? Anlayacak mı ki?

UYARI: Bazı örneklerdeki *ki*'ler sözle kalıplaşmış olduğundan ayrı yazılmazlar:

belki, halbuki, mademki, meğerki, oysaki, sanki.

Çünkü sözündeki *ki* düzlük-yuvarlaklık uyumuna uymuştur.

3. ne... ne bağlacının yazımı: Bu bağlacın kullanıldığı cümlelerde fiil olumlu olmalıdır:

Yunus'un mensup olduğu düşünüş ve inanış sistemine göre bütün insanlar, bütün yaratılmışlar, bize kendini ancak aydınlattığı varlıklarda sezdirenen büyük Yaratıcı'dan akseden bir nurun zerrelidir. Allah'ı alınız: Ne kâinat, ne ı ışık, ne insan kalır. (Nihad Sâmi Banarlı,Tarih ve Tasavvuf Sohbetleri)

Bütün gün dolaşmış, ne çarşıda ne de pazarda aradığını bulabilmişti.

Herhangi bir medreseyle ne ilgilenmiş ne de ilgilenilmesini istemiştir.

UYARI: *Ne... ne* bağlacıyla bağlanan cümlelerin bazılarında bu kuralın uygulanmadığını da görmek mümkündür:

Öyle öğrencilerle karşılaştım ki ne Aslı'yı ne Kerem'i, hiçbirini duymamışlar.

Ne kitabı ne defteri, hiçbirini ben almadım.

Ne Ayşe'yi ne Türkan'ı, kimseyi sevmadılar.

4. mı / mi, mu / mü soru ekinin yazımı: Soru eki, kendisinden önceki sözcükten ayrı yazılır. Önceki sözcüğün son sesine bağlı olarak ünlü uyumlarına uyar:

Anladın mı? Bitti mi? Yazıyor mu? Gördün mü?

Soru ekinden sonra gelen ekler, bu eke bitişik olarak yazılırlar:

Şaşırmış mıyız? Gidiyor muyuz? Bilecek misin? Ölür müsün, öldürür müsün? Güler misin, ağlar mısın?

Vazgeçmek birleşik fiili soru ekiyle iki biçimde de yazılabilir:

Vaz mı geçtik? Vazgeçtik mi?

Soru eke soru anlamı dışında da kullanılabilir, bu durumda da ayrı yazılır.

Dedemin bir atı var, soylu mu soylu bir de kedisi huysuz mu huysuz!

5. İken'in yazımı: Büyük ünlü uyumuna uymayan bu ekin aslı *i-ken*'dir. Getirildiği sözcüğün son sesi ne olursa olsun ince yazılır:

okur-ken, yazar-ken, gelir-ken, söyler-ken

İstenildiğinde iken ayrı olarak da yazılabilir:

okur iken, yazar iken, gelir iken, söyler iken

İken, ünlü bir sesle biten bir sözcüğe eklendiğinde *i* ünlü sesi düşer ve araya *y* ünsüz sesi girer:

çarşıday-ken (çarşıda iken), sokaktay-ken (sokakta iken), orduday-ken (orduda iken), odaday-ken (odada iken)

6. ile'nin yazımı: *İle*, ayrı yazılabildiği gibi sözcüklere eklenerek de yazılabilir. Ek olarak yazıldığında ünlü uyumlarına uyar.

İle, ünsüz bir sesle biten sözcüklere ek olarak getirildiğinde *i* ünlü sesi düşer ve kendisinden önceki sözcükle bitişik yazılır:

taş-la>taşla, bilek-le>bilekle, tebeşir-le<tebeşirle

İle, ünlü bir sesle biten sözcüklere ek olarak getirildiğinde *i* ünlü sesi düşer ve araya *y* ünsüz sesi girer:

aşı ile>aşıyla, yazı ile>yazıyla, kazma ile>kazmayla, kilo ile>kiloyla, sürü ile>sürüyle

Üçüncü şahıs iyelik ekinden sonra da *i* sesi düşer:

başı ile>başıyla, yolu ile>yoluyla, dişi ile>dişiyle

7. -ki aitlik ekinin yazımı: Bağlantı kavramı veren bu ek de ünlü uyumlarına aykırıdır:

arabadaki, okuldaki, evdeki, buzluaktaki, akşamki...

Ancak uyum gösterdiği sözcükler de vardır:

benimki, sizinki, evdeki, sepetteki, dildeki, deminki, şimdiki...

Ekin, bazı sözcüklerde ses uyumlarına uyduğu da görülür:

dünki>dünkü, bugünkü>bugünkü, öbürki>öbürkü

8. -yor ekinin yazımı: Ek, ünlü uyumuna uymamaktadır: İç-i-yor, eri-yor, bil-i-yor, seç-i-yor.

Fiiller ünlü sesli seslerle bitiyorsa -yor bağlantı ünlüsü almadan yazılır, ancak *a→ı* veya *u, e→i* veya *ü*'ye dönüşür: *başlıyor → başlıyor, bekliyor → bekliyor*

9. Satır sonu ve sözlerin bölünmesi: Satır sonuna gelen sözler hece yapısına uygun olarak bölünür:

Günümüzde postmodernite sonrası edebiyat kuramlarının tartışıldığı, küreselleşmenin bütün semptomlarının önümüze serildiği bir ortamda Batıcı olmadan, Batılılaştırılmanın tuzaklarına düşmeden edebiyatta yerlilik fikrinin şimdiki koşullarda aşılmış olduğunu iddia edenler de var.

Bitişik yazılan sözcüklerde de bu kurala uyulur:

.....hanım-
efendi (yanlış).

.....hanıme-
fendi (doğru)

.....el-
oğlu (yanlış)

.....eloğ-
lu (doğru)

Ayırmada satır sonunda veya başında tek harf bırakılmaz:

.....o-
tokontrol (yanlış)

.....oto-
kontrol (doğru)

.....içtimai
(yanlış)

.....içtima-
i (doğru)

Özel adlarda kesme işareti satır sonuna denk gelirse yalnızca kesme işaretinin kullanılması yeterlidir; tire kullanılmaz:

.....Tarsus'-
tan (yanlış)

.....Tarsus'
tan (doğru)

SAYILARIN YAZIMI

a. Sayılar şiir ve düz yazılı metinlerde yazıyla yazılır:

yedi gün sonra, dört ay önce, yirmi günden yirmi güne bir...

Yaş otuz beş, yolun yarısı eder (Cahit Sıtkı)

Beş bin metresinde gemilerin (Oktay Rifat)

b. İstatistikî ve matematiksel ifadeler ile saat, ölçü, para ifadelerinde rakam kullanılır:

1/3, % 51, ...

Küçük kardeşin yaşı, büyük kardeşin yaşının 3 katından 4 fazla ise...

Saat 13.30''da tren var.

10.000 metrelik maratona 105 kişi katıldı. Birinciye 5.000 YTL ödül verilecek.

c. Eser adları yazarının tercihine bağılı olarak harfle yazılabilir:

“Bindokuzyüzseksendört” romanını biliyor musun?

Şiir ya da metinlerde tercih yine eser sahibinindir:

Işık kıpır kıpır / 9 Temmuzdur bütün kelebekler (Bahaettin Karakoç, Uzaklara Türkü)

d. Banka, finans ve muhasebe işlemlerinde rakamların yazıldığı, harfler bitleştirilerek yazılır:

“ikiyüzonbeşbinaltıyüzkırkyedi” TL.

e. Notayı niteleyen sayılar ayrı yazılır:
dört sekizlik, on altılık

f. Paylaştırma sıfatları harfle yazılır:
üçer üçer, beşer beşer, onar onar.

g. Hükümdar ve sultan adlarında rakamlar önce yer alır:
XIV. Louis, III. Karl, IV. Murat, II. Mahmut.

h. Oyun adları bitişik yazılır:
birdirbir, altmışaltı, ellibir

BÜYÜK VE KÜÇÜK HARFLERİN KULLANILDIĞI YERLER

Büyük Harfler

a. Cümleler büyük harfle başlar:

Güzel Türkiye ve güzel Türkçe, atalarımızdan bize kalan en önemli mirastır.

Bütün bunları düşünürken kalemi elinizden bırakmayın.

UYARI: Cümle içinde parantez ve tırnak içine alınan cümleler büyük harfle başlar ve sonuna uygun noktalama işareti konur:

Atatürk, “Türk demek dil demektir.” diyor.

İki çizgi arasındaki açıklama sözleri ve cümleleri büyük harfle başlamaz:

Bir üniversite mezununun bir lokantada, cümleleri gramer kaidelerine son derece uygun olarak söylediği bir hitabe yüzünden deli diye müşahade altına alınması -deliliği sabit olsa da olmasa da- küçük bir olay değildir. (Arif Nihat Asya, Ayın Aynasında)

İki noktadan sonra cümleler büyük harfle başlar:

Kamyondan iki subay indi: Biri kırkılık, öbürü henüz pek genç. (Refik Halid Karay, Gurbet Hikâyeleri ve Yer Altında Dünya Var)

b. Ancak iki noktadan sonra cümle niteliğinde olmayan örnekler büyük harfle başlamaz.

Rakamla başlayan harflerden sonra gelen sözler büyük harfle başlamaz:

2005 yılında, Fırat Üniversitesinin kuruluşunun 30. yılını kutladık.

1983 yılında, Fırat Üniversitesinde bir tarih kolokiyumu yapıldı.

c. İki nokta ile biten sözlerden sonra cümleler büyük harfle başlar:

Emir Timur şöyle sesleniyor: “Düşmanlık değil, adalet yenecek.”

d. İki noktadan sonra cümle değeriinde olmayan örnekler sıralanıyorsa söz küçük harfle başlar:

Daha çok ağızlarda yer tutan ve familya isminde kullanılan “gil” eki sanıldığından da yaygındır: amcamgil, dayımgil, bibimgil, emmimgil, teyzemgil.

e. Dizeler büyük harfle başlar; ancak günümüzde bu kural bağlayıcı değildir:

*Sessizliğe bir yepyeni ses vermeliyiz.
Hissizliğe bir canlı heves vermeliyiz.
Şimşekle yakıp da her kararmış kalbi,
Bir yıldırım aşkıyla nefes vermeliyiz.
Madde sathından uzak merhaleden,
Dün sabah, çevreye baktım Kale''den;
Dinledim aksini nal seslerinin,
Vecde gelmiş gibi çıktım çileden.*(Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu, Destanlar Burcu)

*böyle mi olacaktı türkülerin son hâli
ezgilerden sorulur küfürlerin vebâli*

*ayna kırıldı; hicret divanında gül soldu
papatya uçarı bir zakkum oldu
kuğu gölün en susuz noktasında boğuldu
ivedî bir kavgadır şimdi tenhâda ömür
direniyorum
direniyorum ki aşk yenilmesin* (Nurullah Genç, Rüveyda)

f. Özel adlar büyük harfle başlar. Kişi ad ve soyadları ile takma adlar ve mahlaslar yine büyük harfle başlar:

Mustafa Kemal Atatürk, Vedat Kökçü, Yunus Emre, Ali Canip Yöntem, Ömer Seyfettin, Hasan Ali Yücel, Muhibbî (Kanuni Sultan Süleyman), Pertev (Muvakkitzade Mehmed), Server Bedi (Peyami Safa), Taha Kivanç (Fehmi Kuru).

g. Unvanlar, meslek adları, saygı sözleri, lakaplar büyük harfle başlar:

Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk, Başbakan İsmet İnönü, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Prof. Dr. Muharrem Ergin, Fatih Sultan Mehmet, Mareşal Fevzi Çakmak, Köprülü Fazıl Ahmet Paşa, Sayın Mehmet Ali Aydın, Uzman Ayşegül Akpınar, Dr. Semra Gülcemal.

h. Akrabalık bildiren adlar küçük harfle başlar:

Nadire hala, Sıdika teyze, Haşım dayı, Hüseyin amca, Melek nine, Ahmet enişte, Yunus abi...

Ancak akrabalık bildiren sözler başa geçerse lakap adı olarak büyük harfle başlar:

Baba Nuri, Bacı Asiye, Dayı Yaşar, Nene Hatun

i. Yazılarda saygı bildiren sözlerden sonra gelen unvan ve makam adları büyük harfle başlar:

Sayın Başkan(ım), Sayın Vali(m), Sayın Dekan(ım), Sayın Müdür(üm).

j. Mektuplarda hitap sözlerinin ilk harfi büyüktür:

Muhterem Babacığım,

Sevgili Anneciğim,

Canım Kardeşim,

Biricik Oğlum,

Aziz Dostum,

k. Devlet, millet, dil, lehçe, boy, oymak, sülale adları büyük harfle başlar:

Türkiye Cumhuriyeti, Azerbaycan Cumhuriyeti, Amerika Birleşik Devletleri;

Türk, Alman, Acem; Türkçe, Almanca, Farsça; Yakutça, Çuvaşça, Kıpçakça, Kazakça, Tatarca; Kırgız, Kumuk, Kazak; Karacakurt, Yörük, Bayat, Karakeçili; Kızılanlı, Hacımusalı, Muhtarlar.

l. Din, mezhep, mitoloji, destanlar ve bunlara mensup olanların adları büyük harfle başlar: *Allah, Tanrı, Cebrail, Mikail, İsrail, Azrail, İslam, Müslüman, Hristiyan, Budizm; Hanefi, Hambeli, Şafii, Ortodoks; Bozkurt, Göç, Türeyiş, Zeus, Kibele.*

UYARI: Eski Yunan tanrıları ile bazı dinî terimler küçük harflerle başlaması gelenekleşmiştir:

cennet, cehennem, peygamber, uçmak, tamu, sırat köprüsü.

m. Gezegen ve yıldız adları büyük harfle başlar:

Dünya, Ay, Jüpiter, Venüs, Samanyolu.

Bu adlardan dünya, ay, güneş gibi sözler bilimsel bir terim olarak kullanılmıyor ise küçük harfle başlar:

Sanma ki derdim güneşten ötürü; (Orhan Veli)

Ama bağışla beni unutmuşum,

Yıldızını, güneşini, ayını utanmadan

.... (Fazıl Hüsnü Dağlarca, Türkçe Katında Yaşamak)

....

Bu dünyada biraz da yaşayalım,

O tek başına,

Ben tek başıma. (Orhan Veli)

n. Yer adları büyük harfle başlar:

Türkiye, Almanya, Asya, Avrupa, Afrika, Avrasya; Doğu Anadolu, İç Anadolu, Ege; Kayseri, Elâzığ, Cebeci, Kozaklı, Ağcakent, Yolüstü; İzzetpaşa Mahallesi, Hürriyet Meydanı, Mustafakemalpaşa Bulvarı, Millet Caddesi, Ahmet Kabaklı Caddesi; Törelî Sokağı, Şeref Tan Sokağı.

o. Yer adlarında ilk sözden sonra gelen deniz, dağ, göl, nehir, ırmak, dere, boğaz, ova, yayla adları büyük harfle başlar:

Hazar Denizi, Marmara Denizi; Ağrı Dağı, Mastar Dağı; Van Gölü, Balkaş Gölü; Tuna Nehri, Nil Nehri, Sakarya Irmağı; Han Dere, İstanbul Boğazı, Çanakkale Boğazı; Konya Ovası, Muş Ovası; Ayder Yaylası, Zorkun Yaylası.

p. Kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, genelge, kurum, kuruluş ve kurul adlarının her sözü büyük harfle başlar:

Medeni Kanun, Türk Ceza Kanunu; Telif Hakkı Yayın ve Satış Yönetmeliği, Türk Dil Kurumu, Çocuk Esirgeme Kurumu; Bakanlar Kurulu, Yükseköğretim Kurulu, Toprak Mahsulleri Ofisi, Türk Silahlı Kuvvetleri Mehmetçik Vakfı, Muharip Gaziler Derneği, Türk Ocağı, Harput Aydınlar Ocağı, Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Edebiyat Kulübü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı.

r. Kitap, dergi gazete tablo, heykel, ödül adları büyük harfle başlar:

Nutuk, 19uncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi, Kurşunlanan Türkoloji, Edebiyat, Dişi Kurdun Rüyalari, Heyder Babaya Selam, Gün Uzar Yüzyıl Olur; Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri, Türk Edebiyatı, Varlık, Akşam, Milliyet, Tercüman, Vatan, Mona Lisa, Düşünen Adam.

UYARI: Özel ada ait olmayan gazete ya da dergi gibi sözler küçük harfle, özel ada ait olanları ise büyük harfle başlar:

Hürriyet gazetesi, Akşam gazetesi, Tercüman gazetesi; Resmî Gazete, Millî Gazete

Kitap adlarındaki *de da, ile, ve* gibi sözler küçük yazılır.

Onlar da İnsandı, Leyla ile Mecnun, Turfanda mı Turfa mı, Sodom ve Gomore, Vatan yahut Silistre.

s. Saray, köşk, han, kale, köprü, anıt vb. yapı adlarının bütün sözleri büyük harfle başlar:

Dolmabahçe Sarayı, Yıldız Sarayı, Penbe Köşk, Çankaya Köşkü, Cilalı Han, Süt Kalesi, Beyazıt Kulesi, Fatih Sultan Mehmet Köprüsü, Malabadi Köprüsü, Gülüşkür Köprüsü, Bilge Kağan Anıtı, Zafer Abidesi.

ş. Televizyon kanalları ile radyo istasyonlarının adlarında büyük harfler kullanılır:
TRT 1, TRT 2, CNBC-e, CNN TÜRK, KANAL 7, NTV, STAR, TGRT.

Ancak kimi adların görsel nedenlerle logolarda küçük harflerle yer aldıkları görülür:
atv, başaktv, yenitv, kanal e.

t. Millî ve dinî bayramlar, tarihî olay ve çağlar, belirli gün ve ay bildiren tarihler büyük harfle başlar

Cumhuriyet Bayramı, Ramazan Bayramı; Kurtuluş Savaşı, Cilalı Taş Devri; Garip Hareketi, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı

UYARI: Ay, gün adları bir rakamla birlikte kullanılınca büyük harfle başlar.
Köyden 11 Kasım akşamı ayrıldık.

Ancak 30 Ağustos Cuma gününe randevu verdiler.

Bu adlar gündelik olarak kullanılıyor ve bir rakamla gösterilmiyorsa küçük harfle başlar:

Güzel bir temmuz akşamında sahile inmiştik.

Arkadaşlarla cuma akşamları toplanıyor, o haftanın değerlendirmesini yapıyorduk.

u. Yer ve millet adlarıyla kurulan birleşik adların ilk harfleri büyük, ikincileri ise küçüktür:

Antep pekmezi, Denizli horozu, Harput köftesi, Kayseri pastırması, Trabzon yağı, Ürgüp eşiği, Hindistan cevizi, İngiliz anahtarı, Japon yapıştıracısı.

v. Levhalar büyük harfle başlar:

Giriş, Çıkış, Dr. İsmail Yıldırım Toplantı Salonu, Otobüs Durağı, Vezne

İlk söz rakamla başlamışsa sonraki söz küçük harfle başlar.

II. blok, IV. kat, III. salon VI. sınıf

y. Hayvanlara verilen özel adlar büyük harfle başlar:

Karabaş (köpek), Haydut (köpek), Karanlık (kedi), Tekir (kedi), Kıskaç (kuş).

Birleşik Sözler: Belirtisiz ad tamlamaları, sıfat tamlamaları, isnat ve kısaltma grupları, birleşik fiiller, ikilemeler ve kalıplaşmış çekimli fiillerden oluşan ifadeler, yeni bir kavramı karşıladıklarında birleşik sözleri oluştururlar. Birleşik sözlerden bitişik yazılanları olduğu gibi ayrı yazılanları da vardır.

Bitişik Yazılan Birleşik Sözler:

1. Ses değişikliğine uğrayan sözler bitişik yazılır:

cuma ertesi > cumartesi, pazar ertesi > pazartesi, kahve altı > kahvaltı, kayın ana > kaynana.

2. Dilimize Arapçadan girmiş sözlerin bazıları etmek, eylemek, olmak vb. yardımcı fiillerle kullanıldıklarında ses olayına uğrarlar ve bitişik yazılırlar:

sabır etmek > sabretmek, şükür eylemek > şükreylemek, kayıp olmak kaybolmak; red etmek > reddetmek, his etmek > hissetmek, zan eylemek > zanneylemek.

Bunlardan herhangi bir ses yitimine uğramayan ya da **b > p, c > ç, d > t** gibi tonlulaşanlar ayrı yazılır

arz etmek; harp etmek, azat etmek, derç etmek, terk etmek...

3. Vurgusu son heceye kaymış olan birleşik sözler bitişik yazılır:

açıkgöz, bastıbacak, düztaban, pisboğaz.

4. Sözlerden biri bile benzetme yoluyla anlam değişmesine uğramışsa bitişik yazılır:

aslanağzı, cinsacı, horozibiği, itburnu; karabaş, kuzukulağı, öküzgözü; ayıbacığı, balıksırtı, sıçandişi; kadınbudu, tavukgöğsü vezirparmağı; acemborusu, çobançantası, şeytanfeneri; Büyükeyi, Küçükayı, Samanyolu; ayşekadın, hafızeli, karafatma.

5. -a, -e, -ı, -i, -u, -ü ekleriyle yazılmış yardımcı fiiller bitişiktir:

edebilmek, yapabilmek; bakakalmak; gidedurmak, bakadurmak; çıkagelmek, süregelmek; düşeyazmak; bakıvermek, söyleyivermek, düşüvermek.

6. -an / -en, -r / -ar / -er / -ır / -ir, -maz / -mez, -mış / -miş ekleriyle kurulmuş sıfat-fiil gruplarından kalıplaşmış olanları bitişik yazılır:

ahmakıslatan, yelkovan, boğazkesen, gökdelen; asitölçer, uçaksavar, bilgisayar; hacıyatmaz, kuşkonmaz, sugeçirmez, varyemez; çokbilmiş, güngörmüş.

7. -dı / -di / -du / -dü, -tı / -ti / -tu / -tü ekiyle kurulan kalıplaşmış sözler bitişik yazılır:

karyağdı, şıpsevdi, gecekondü, gündöndü, toprakbastı; dedikodu, kaptıkaçtı, oldubitti.

8. “Üst, üzeri” sözlerinin sona geldiği sözlerle, somut yer adı bildirmeyen “alt” sözünün kullanıldığı yapılar bitişik yazılır:

akşamüstü, olağanüstü, suçüstü, akşamüzeri, ayaküzeri, ayaküstü, ikindiüzeri; bilinçaltı, gözaltı, şuuraltı.

9. Şehir, kent, köy, mahalle, evler vb. sözlerle kurulmuş olan yer adları bitişiktir:

Akdeniz, Karadeniz; Acıgöl, Karagöl; Kızılırmak, Yeşilirmak; Karasu, Acısu, Akçay; Akşehir, Nevşehir, Batıkent, Yeşilkent; Çengelköy, Polonezköy; Yenimahalle, Beşevler.

10. Ara yönler bitişik yazılır:

güneybatı, güneydoğu, kuzeybatı, kuzeydoğu.

11. İki veya daha çok sözcükten oluşmuş ad, soyad ve lakaplar bitişik yazılır:

Alperen, Aydoğan, Gülseren; Tanpınar, Güntekin, Akalın, Ulukan; Boynueğri Mehmet Paşa, Yirmisekiz Çelebi Mehmet.

12. Baş ve başı sözünün yer aldığı tamlamalar; ağa, bey, efendi, hanım, nine, oğlu, kızı sözleriyle kurulan birleşik sözler bitişik yazılır:

başkomutan, başöğretmen, başsavcı; binbaşı, yüzbaşı, elebaşı, mehterbaşı, ustabaşı; ağabey, beyefendi, hanımağa, hanımefendi; kadinnine, eloğlu, hinoğlulu.

13. Arapça ve Farsçadan dilimize yerleşen —hane, name, perver, perest, zede, zade vb. söz ve ekler, kendilerinden önceki veya sonraki sözlerle bitişir:

Dershane, beyanname, seyahatname, Danişmendname, misafirperver, vatanperver; hayalperest, putperest; ustazade, hacızade, dayızade, Recaizade; kazazede, depremzede.

UYARI: *hane* sözünün hece kaynaşmasına uğrayarak dersane, hastane, eczane şeklinde yazılıyor olması kesin olarak bağlayıcı değildir.

14. Yabancı dillerden geçen ön ve son eklerle ve “oto, tele, matik” ögeleriyle kurulan sözler bitişiktir:

alelusul, bivefa, bilmukabele, namüsaıt; otokritik, televizyon, telefon, otomatik, bankamatik.

15. Kanunda bitişik yazılan ve öylece tescil edilmiş kuruluşların adları bitişik yazılır: *İçişleri Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Genelkurmay Başkanlığı, Yükseköğretim Kurulu.*

16. Ev sözüyle kurulan birleşik sözler bitişik yazılır: *babaevi, orduevi, konukevi, öğretmenevi, huzurevi, bakımevi, dikimevi, yayınevi, basımevi.*

Ayrı Yazılan Birleşik Sözler:

1. Yardımcı fiillerle kullanılan sözler herhangi bir ses değişikliğine uğramazsa ayrı yazılır:

alay etmek, alt etmek, ilan etmek, kabul etmek, namaz kılmak, azat etmek, boş olmak, kul olmak, arz olunmak

2. Birleşme esnasında sözlerden hiçbirisi veya ikinci sözcük anlam değişikliğine uğramamışsa sözler ayrı yazılır:

ayı balığı, dil balığı, kılıç balığı, bıyıklı balık; saka kuşu, arı kuşu, muhabbet kuşu, alıcı kuş, deve kuşu; ağustos böceği, uğur böceği, ateş böceği, ipek böceği, hamam böceği; fındık faresi, tarla faresi, dağ sıçanı; at sineği, meyve sineği, et sineği; yaban ördeği, ayrık otu, semiz otu; küpe çiçeği, peygamber çiçeği; sakız ağacı, tespih ağacı; deve diken, kuş üzümü, çakal armudu, kuzu kestanesi, şeker pancarı, Mucur taşı, Arap sabunu, kol saati, masa saati, tüp geçit, üst geçit, deniz yolu, hava yolu.

3. Durum, olgu ve olay bildiren birleşik sözler ayrı yazılır: *açık görüş, açık öğretim, ay tutulması, çıkış yolu, ana dili, dil birliği, iş bölümü, baş dönmesi, iç bulantısı.*

4. Bilim, bilgi sözleriyle kurulan sözler ayrı yazılır; *edebiyat bilimi, ruh bilimi, anlam bilimi, dil bilgisi, cümle bilgisi, hayat bilgisi; gök bilimi, yer bilimi.*

5. Yiyecek, içecek adları ile kurulan birleşik sözler ayrı yazılırlar: *Karaköy böreği, kağıt kebabı, ezogelin çorbası; un kurabiyesi, keten helvası, peynir tatlısı, içli köfte, dolma biber, meyveli kek; maden suyu, domates suyu, şeftali suyu.*

6. Gök cisimleri: *Çoban Yıldızı, Kutup Yıldızı, gök taşı, meteor yağmuru.*

7. Zamanla ilgili birleşik sözler ayrı yazılır: *Hafta arası, gece yarısı, dönem sonu.*

8. Sıfat tamlaması yapısındaki birleşik sözler ayrı yazılır: *Dönme dolap, çalar saat, döner sermaye, yazar kasa, çıkmaz sokak, görünmez kaza, tükenmez kalem, uçan daire.*

9. Renk ve renk tonları ayrı yazılır: *fıstıklı yeşil, duman rengi, kül rengi, buz beyazı, Çingene pembesi; açık mavi, açık yeşil, konur al.*

10. İsnat grupları ayrı yazılır: *başı açık, duvarı yıkık, eli uzun, gözü açık, karnı aç, kulağı delik.*

11. İkilemeler ayrı yazılır:

ağır ağır, baka baka, evire çevire, düşe kalka, enine boyuna; ağız ağıza, baş başa, göz göze, elden ele, ucu ucuna.

12. Yer adlarında kullanılan “doğu, batı, iç, yakın, uzak, küçük, büyük, aşağı, yukarı” gibi sözler, ayrı yazılırlar:

Doğu Anadolu, Batı Karadeniz, İç Anadolu, Yakın Doğu, Uzak Doğu, Küçük Menderes, Büyük Menderes, Aşağı Fırat Havzası, Yukarı Ayrancı, Büyük Ayı, Küçük Ayı.

13. Ocak, yurt sözleri ile sonuna dış, iç, öte, sıra sözleri getirilen sözler ayrı yazılır:

baba ocağı, asker ocağı, çay ocağı, ata yurdu, askerî yurt; çağ dışı, sıra dışı, yasa dışı; fizik ötesi, kızıl ötesi, mor ötesi; ardı sıra, peşi sıra,aklı sıra, yanı sıra.

14. “Alt, üst, ana, ön, arka, yan, karşı, sağ, sol, iç, dış, tek, çift, çok” gibi sözlerin başa getirildiği birleşik sözler ayrı yazılır:

alt yapı, alt geçit; üst sınıf, üst kat; ön yüzey, ön söz; arka arkaya, arka plan; karşı görüş, karşı devrim; sağ açık; sol bek; iç hatlar; dış ilişkiler; tek vuruş; çift taban; çok hücreli.

15. İçinde bulunulan gün ve dönemin dışında belli bir tarihi işaret eden “bu Gün” ile “şu gün, o gün, her gün, evvelki gün, öbür gün” sözleri ayrı yazılır.